

**MILICA ŠKARIĆ: INTERPRETACISKI PROBLEMI NA
IZBRANI DELA ZA KLAVIŠNI INSTRUMENTI OD J.S. BAH**

Lenče Nasev
Univerzitet "Goce Delčev" Štip
Muzička akademija
lence.nasev@ugd.edu.mk

Sažetak

U ovom radu prikazaćemo knjigu *Interpretaciski problemi na izbrani dela za klavišni instrumenti od J.S.Bah/Problemi interpretacije izabranih dela za instrumente sa dirkama J.S.Baha* (2013), makedonske pijanistkinje Milice Škarić. Ova knjiga je bitna profesorima klavira, jer daje puno primera interpretacije originalnih Bahovih dela. Veći deo primera može biti iskorišćen tamo gde Bah nije stavljao znake artikulacije, ornamente, dinamiku i tempa.

Ključne reči: artikulacija, ornamenti, dinamika, tempo

Makedonska pijanistkinja Milica Škarić (Милица Шкарик)¹, 2013. godine, uz pomoć Ministarstva kulture Republike Makedonije i u saradnji sa Makedonskim izdavačkim centrom – MIC, je izdala knjigu *Interpretaciski problemi na izbrani dela za klavišni instrumenti od J.S.Bah/Problemi interpretacije izabranih dela za instrumente sa dirkama J.S. Baha*. Prva promocija knjige je bila 23. novembra 2013. godine u Skoplju u sklopu Festivala za klavir *EPTA Makedonija*.

Ova knjiga, i iz ove oblasti, jedinstvena je na prostorima Makedonije. Ona predstavlja stručnu literaturu koja je namenjena profesorima klavira, učenicima i studentima muzičkih škola u Makedoniji.

Materijal knjige je podeljen na tri dela: I. J.S.Bah i vreme u kojem je živeo, II. Osnovni problem interpretacije klavirskih dela J.S. Baha i III. Analiza izabranih klavirskih kompozicija

---

¹ **Milica Škarić** je rođena 1974. u Skoplju. Posle završene osnovne i srednje muzičke škole u Skoplju, ona nastavlja svoje školovanje na École Normale de Musique u Parizu u klasi pijaniste Nelsona Del Vinja (Nelson Delle Vigne). Na istoj instituciji stiče diplomu iz kamernе muzike. Na nacionalnom konzervatorijumu u Parizu dve godine izučava korepeticiju u klasi Sesila Hugonara Roša (Cécile HugonnardRoche). Od 1996. do 1999. godine se usavršava kao solista u klasi pijanista Evgenija Koroljova na Fakultetu muzičke umetnosti u Hamburgu, Nemačka. Doktorirala je na Fakultetu muzičke umetnosti u Skoplju. Od 2012. godine Škarić je redovan profesor klavira i metodike nastave klavira na Muzičkoj akademiji u Štipu. Škarić je dobitnik više domaćih i međunarodnih nagrada: tri prve republičke nagrade za klavir, prva specijalna nagrada sa maksimalnim brojem poena na takmičenju u Jugoslaviji, četvrta nagrada na međunarodnom takmičenju u Senigaliji, Italiji, prvu nagradu na takmičenju u Sareburgu, Francuskoj i nagradu za korepeticiju na takmičenju „Elize Majer“ u Hamburgu, Nemačka. Ona je imala solističke i kamernе nastupe u: Francuskoj, Nemačkoj, Italiji, Sjedinjenim Američkim Državama, Srbiji i Bugarskoj. Nekoliko njenih večernjih koncerata uživo je snimala Nacionalna Makedonska Radio i Televizija. Većina izvođenja Milice Škarić savremenih makedonskih dela je izdato na nekoliko CD-a. Godine 2009. ona je sa oboistom Vladimirom Lazarevskim izdala CD sa delima savremenih balkanskih kompozitora. Škarić zajedno sa tenorom Mihajlom Arsenkim 2012. godine izdaje CD sa delima za tenor i klavir od Šumana (Schumann), Forea (Fore), Debisija (Debussy), Prokopijeva, Skalovskog i Zografskog.

J.S.Baha. U predgovoru (str. 1–2), Škarić je objasnila glavni razlog nastanka knjige, a to je da profesori klavira muzičkih škola u Ma ke doniji još uvek upotrebljavaju starija izdanja Bahovih klavirskih dela, izdanja Bruna Muđelinija (Bruno Mugellini), Karla Černija (Carl Czerny), Feručija Buzonija (Ferruccio Busoni). Ova izdanja sadrže greške, konkretno u artikulaciji i dinamici, zbog čega izvođača navode da svira Bahovu muziku u stilu romantizma, stil koji Bah nikada nije upoznao. Kako bi interpretacija Bahove muzike bila što verodostojnija, neophodno je upotrebljavati originalni Bahov tekst – urtekst (nem. Urtext). Profesori klavira se žale da u Bahovom originalnom tekstu nema dovoljno oznaka za artikulaciju, dinamiku, tempo i prstored, zbog čega ga ne koriste u nastavi. Osim toga, za upotrebu originalnog Bahovog teksta neophodna su posebna stručna saznanja iz baroknog perioda, sa znanja koja se najčešće stiču kod specijaliste iz ove oblasti u određenim sredinama.

Glavni cilj knjige je da se sagledaju osnovni problemi u interpretaciji koji se javljaju pri izvođenju odabranih klavirskih kompozicija J.S. Baha i to posebno sveske za Anu Magdalenu (Anna Magdalena Bach) i Vilhelma Fridemana (Wilhelm Friedemann Bach), male preludije, dvoglasne invencije i troglasne simfonije. Cilj detaljno prikazane analize odabranih klavirskih kompozicija je da se omogući lakše prevazilaženje nabrojanih problema pri interpretaciji klavirske muzike, konkretno kompozicija sa kojima se susreću najmlađi učenici klavira.

U prvoj celini (str. 3–16) komparativno su predstavljeni biografski podaci J.S.Baha počevši od njegovog porekla, života, obrazovanja i profesije izvođača na instrumentima sa dirkama. Zatim sledi kratak opis žičanih instrumenata sa dirkama koji su karakteristični za nemačko podneblje, ujedno značajnih za Bahovu klavirsku interpretaciju. Dalje, u kontinuitetu se opisuje Bah kao pedagog, kao i njegov značaj u muzičkoj pedagogiji. Celina završava sa odlomcima prve Bahove biografije čiji je autor Johan Nikolaus Forkel (Johann Nikolaus Forkel), preko koje se opisuje telesna, ručna i prstna pozicija pri sviranju instrumenata sa dirkama, koje je Bah koristio. Beleške su nastale kao rezultat konsultacije sa Bahovim sinovima Vilhemom Fridemanom Bahom i Karlom Filipom Emanulom Bahom (Carl Philipp Emanuel Bach).

Druga celina (str. 17–56) predstavlja osnovne probleme interpretacije klavirskih dela J.S. Baha. Milica Škarić na početku ovog dela naglašava da „za autentičnije Bahovo izvođenje, izvođač treba da poseduje veliko muzičko znanje“ (str. 18). Škarić ovu konstataciju potvrđuje izlaganjem konkretnih naslova stručne svetske literature koja može da posluži kao smer ili vodič za dublje proučavanje ove problematike. Zatim sledi detaljno razmatranje osnovnih problema interpretacije Bahove klavirske muzike koji se odnose na njenu artikulaciju, ornamentiku, dinamiku, tempo, prstored i polifoniju. Podnaslovi sadrže puno notnih primera, koji stručnom čitaocu omogućavaju jasan uvid i rešenja interpretacijskih problema, koji se javljaju u originalnom Bahovom tekstu. U ovoj tematskoj celini autorka prenosi svoje saznanje Bahovog autentičnog izvođenja stečeno za vreme njenih studija u Hamburgu, Nemačkoj, kod pijanista Evgenija Koroljova (Евгений Александрович Королёв), koga je međunarodna kritika priznala kao jednog od najboljih izvođača Bahovih dela na savremenom klaviru, zbog čega je knjiga njemu i posvećena.

U trećoj celini (str. 57–120) predstavljeno je više izabranih klavirskih kompozicija J.S. Baha sa ciljem da se mladi pijanisti postepeno uvedu u umetnost polifonije. Odabrane klavirske kompozicije su iz sveske za Anu Magdalenu i Vilhelma Fridemana, mali preludijumi, dvoglasne invencije i troglasne simfonije. Glavni fokus je okrenut ka problemima interpretacije koji se javljaju pri korišćenju originalnog teksta zastupljenih kompozicija. Škarić izlaže detaljnu analizu njihove interpretacije. Analiza sadrži dva dela: tekstualni i muzički. Tekstu alni deo opisuje građenje kompozicije, njen karakter, teškoće koje sadrži i način njihovog izvođenja. U

muzičkom delu kompozicija je najpre predstavljena u njenom originalnom tekstu, a zatim sledi obrađena verzija u kojoj su data rešenja za njenu artikulaciju, dinamiku, tempo, prstored i ornamentiku. Sve obrađene verzije je napravila Milica Škarić. Na kraju, sledi poglavlje u kojem je obrađena problematika korišćenja različitih izdanja Bahovih klavirskih kompozicija. Pomoću njih, izvođač se podstiče da pronađe rešenja za interpretaciju Bahove muzike.

Zatim sledi Prilog (str. 123–124) u kome je dat prevod dela predgovora iz danja Petersa od 1835. godine klavirskih Partita J.S. Baha, tom VIII, koje je napisao Fridrih Konrad Gripenkerl (Friedrich Conrad Gripenkerl). O tempu različitih igara u svitama i partitama Baha, Gripenkerl se poziva na ono što mu je preneo njegov učitelj Forkel i Bahov savremenik Johan Mateson (Johann Mattheson). U suštini, Gripenkerl je jedan od prvih urednika koji je dao Bahovim delima metronomske oznake u čemu se ogleda nasledstvo XVIII veka.

Knjiga je zaokružena navođenjem korišćene literature, indeksa imena i kompozicije.

Zaključak

Težina izloženog teorijskog materijala u knjizi *Interpretacijski problemi na izbrani dela za klavišni instrumenti od J.S. Bah/Problemi interpretacije izabranih dela za instrumente sa dirkama J.S. Baha* (2013) je u mnogobrojnom korišćenju specijalizovane i veoma retke literature originalnih nemačkih ifrancuskih izvora, Bahovih savremenika, kao i novije literature relevantnih svetskih specijalista ove problematike, poput Paula Badura – Skoda, Ervina Bodkija (E. Bodky), Frederika Nojmana (F. Neumann), Hansa Kloca (H.Klotz).

Knjiga otvara nove horizonte iz oblasti muzičke interpretacije, ima široku primenu od strane klavirskih pedagoga, izvođača, teoretičara i muzikologa. Ujedno će mladim pijanistima omogućiti da pronađu i trasiraju svoj individualni put u daljem profesionalnom razvoju.

Literatura:

Шкарић, Милица, 2013, *Интерпретацијски проблеми на избрани дела за клавишни инструменти од Ј. С. Бах*, Скопје: Музички издавачки центар: МИЦ

Lenče Nasev

MILICA SKARIK: INTERPRETATIONAL PROBLEMS OF SELECTED WORKS FOR KEYBOARD BY J.S.BACH

Summary

In this paper we will present the book: *Interpretational Problems of Selected Keyboard Works by J.S. Bach* (2013.) [*Interpretacijski problemi na izbrani dela za klavišni instrumenti od J.S.Bah*], by the Macedonian pianist and piano pedagogue Milica Skaric. This book is valuable for piano teachers, because it shows many examples of Bach's original articulation, ornaments, dynamic, tempo and fingering, with emphasis on Bach's keyboard music. Many of the given examples could be used on places where Bach didn't wrote any sign of articulation, ornaments, dynamic and tempo. Especially is valuable the detailed interpretational analysis of chosen keyboard works from Anna Magdalena's and Wilhelm Friedemann's Bach Notebooks, little Preludes, Inventions and Sinfonias.

Key words: articulation, ornaments, dynamics, tempo.